

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Den Hollantschen Icarvs

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, M. DC. LXIV.

Ontledinghe Van Het Gheheel Boeck Peenii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71360)

ghenissen van verscheyden Oudt-vaders, die op die tijden gheleest hebben, dat de aenroepinghe der Heylighen, de eerste dry hondert jaren is in vogue gheweest.

ONTLEDINGHE
VAN HET GHEHEEL BOECK
P E E N I I.

Vande aenroepinghe, ende eeren der Heylighen, dienende tot een onderrichtinghe van de ghereformeerde Ghemeynte, op dat sy voor de ooghen mach sien hoe loos, ende krachteloos de fundamenten zijn, op de welke Peenius sijn heel Boeck heeft gebouwt.

1. **B** Emerckt: dat Peenius sijn gheheel boeck door, niet anders en doet, als de gheheele orden van dese materie verdraeyen, ende alles onder malkanderen menghelen, nu sprekende van het aenroepen der Heylighen, als-men moet handelen van hare ghebden; dan van haer te eeren, als-men moet spreken van hare wetenschap, &c. soo een-jeder op verscheyden plaetsen kan sien van dit teghenwoordigh *Tractaet.*

De orden, die hy moest houden, was dese. 1. Hy moest verdedight hebben de Schrifuer-plaetsen, die
ick

ick uyt sijne eyghen Leeraers ghetrocken hebbe, met de welcke sy willen bewijlen, dat'er gheene andere Voorbidders, tusschen sprekers, oft Middelaers, on-eyghentlijck sprekende, en zijn behalven Christus alleen: dit en heeft hy niet ghedaen: maer in de plaetse van die Schrifruer-plaetsen (van my voorghestelt in mijn Victorie van pag. 6. tot 18.) te verdedighen, hy gaet onse eyghen leere uyt de Oudt-vaders, ende onse Schrijvers bevestighen, dat Christus is den eenighen Middelaer der verlossinghe, oft der alghemeyne versoeninghe vande menschen met den hemelschen Vader.

Hier op moest hy datelijck wederleydt hebben mijne Schrifruer-plaetsen, met de welcke i k in mijn Victorie van pag. 18. tot 30. bewijse, dat'er behalven Christus eenighe andere zijn, die by Godt voor ons bidden. Dit heeft hy ghedaen: maer hoe? alles menghelende onder malkander, ende loopende ghedurigh buyten spoor, want daer hier de questie alleen is, oft'er eenighe andere zijn, die voor ons bidden; hy maect ghedurigh eene consequentie van haer niet te aenbidden, ende t'aenroepen. Soo doet hy pag. 28. segghende: Hier uyt en volght niet dat men de Heylighen moet aenroepen. dat herhaelt hy tot dry, of vier mael toe, pag. 29. Wederom pag. 30. Wie sal hier uyt besluyten, dat Samuel is aengheroepen gheveest? dat en vraeght men noch niet; maer hier is de questie alleen, oft daer eenighe andere zijn, behalven Christus, die voor ons bidden by Godt? of nu hier uyt volght, dat men die voorbidders versoecken magh, om voor ons te bidden, dat moet daer nae ghedisputeert worden, en daerom maect Peenius niet als brodders werck.

Ten derden. Om goede orden te houden, moest hy
ver-

verdedicht hebben, de Schriftuer-plaetsen, die sijne Leeraers ons voorstellen, om te thoonen, dat men de Heylighen niet en magh aenroepen, dat is, hare ghebeden versoecken: In de plaette van dit te doen, hy gaet in't langh, ende breedt, soo uyt Schrifture, als uyt de Oudt vaders, ende onse Schrijvers be- thoonen, dat men Godt alleen moet aenbidden, met de ware aenbidtinghe; eene sake van de wel- kenoyt jemandt van ons ghet wijffelt en heeft, in- der voeghen dat hy van pag. 45. tot 68. niet anders en doet als onse eyghen leere, die saengaende bevesti- ghen.

Ten vierden. Hierop moest hy dareljk mijne Schriftuer-plaetsen wederleyt hebben, met de wel- ke ick in mijne *Victorie*, van pag. 50. tot 74. bethoone, dat men de Heylighen wel magh aenroepen. In de plaette van dit te doen, gaet hy wederom soodani- ghe Schriftuer-plaetsen, getuyghenissen der Oudt- vaderen, ende onser Schrijvers opnemen, in de wel- ke namelijk gheseydt wordt, dat *Christus* onsen ee- nighen Middelaer is der verlossinghe; soo en springht hy niet alleen *ab hoc*, ende *ab hac*, maer bevestight we- derom onse leere.

Voorders gaet hy van pag. 86. tot 120. bewijfen, dat Godt *al-wetende*, *almachtigh*, ende *al-om-teghen- woordigh* is; dit zijn noodeloofse bewijfen, want noyt Catholijck en heeft daer aen ghet wijffelt.

Hier op gaet hy noch voorders bethoonen, dat de Heylighen noch *al-wetende* en zijn, noch *almach- tigh*, noch *al-om-teghenwoordigh*. Wat was dit noo- digh? want noyt Catholijck die contrarie gheleert heeft; soo dat dit niet anders en zijn dan ydele sla- ghen in de locht. 'Tghene hy hier alleen moest be- thoonen,

thoonen, was, dat-men de Heylighen niet en mach aenroepen, om dat-se noch *alwetende* zijn, noch *almachtigh*, noch *al-om-teghenwoordigh*: om dit te bewijzen, en heeft hy gheen ander argument, als dat dese dry qualiteyten in de Schrifture seer nauw samen ghevoeght worden met de aenroepinghe. Dit argument en is niet met allen; soo langh als hy uyt de Schrift niet en thoont (twelck hy nergkens en doet) dat de aenroepinghe van de *alwetentheydt*, *almoghenheydt*, ende *al-om-teghenwoordigheydt*, niet ghesepareert en mach worden: want, wie en siet niet, dat het wat anders is, dat de schrift twee dinghen nauw by malkanderen voeght: ende wat anders, dat sy seght: Dese twee dinghen en moghen noyt van malkanderen ghesepareert, oft ghedeylt worden: Waer seght de Schriftuer dit?

'Tselve is van het vertrouwen te stellen op Godt: Hy thoont wel dat de Schrifture seght, dat-men sijn vertrouwen moet stellen op Godt, ende niet op menschen die kunnen bedrieghen: Maer hy moest thoonen, dat de Schrift erghens seght, dat-men sijn vertrouwen niet en mach stellen op de Heylighen, die nu aengheene veranderinghe, noch bedrogh, en zijn onderworpen.

'Tselve is van het *Ghebodt*, ende *belofte*: Hy thoont wel, dat'er een ghebodt is van Godt te aenroepen, ende eene belofte, dat de ghene, die hem sullen aenroepen, sullen verhoort worden; dat is eene sake daer niemant aen en twijffelt: maer hy moest toonen (twelck hy niet en doet) dat de Schrift erghens seght, dat het *ghebodt*, ende *belofte*, soo noodzakelijck is tot de aenroepinghe, dat-se sonder de selve niet en kan bestaen, ende ongheorloft is.

Dan

Dan wilt hy bewijfen, dat de aenroepinghe der Heylighen niet over-een en komt met het formulier van het ghebedt des Heeren; hoe slecht hy hier mede te wetck gaet, kan-men sien uyt mijne wederlegghinghen; ende namelijck, hoe schandelijck dat hy de Oudt-vaders, die hy hier neemt tot zijn voordeel, verkort, oft verdraeyt heeft.

Hier nae gaet hy opnemen een sake, die nu me-nighmael van ons is te niere ghedaen, ende wilt be-wijfen, dat sommighe Heylighen noyt en zijn inde werelt gheweest, ende daer hy selve bekent dat hy mijn *Tractaet* teghen *D. Renesse* heeft ghesien (wan hy citeert het pag. 191.) daer laet hy even wel alle mijne teghen-bewijfen vaeren, ende neemt de slechte van al op, meynende hier mede alles schoon ghe-maect te hebben, daer ick hem nochtans in dat voorseyde *Tractaet* teghen *Renesse* van pag. 24. tot 32. met ses bestandighe redenen van contrarie overtuyghe: Wat is dit anders te segghen, als, of ghy my van contrarie overtuyght, oft niet, ick wille het soo hebben: Is dit dan ghenoech voor de Gherefor-meerde Ghemeynte?

Voorders om te thoonen dat de aenroepinghe der Heylighen af-komt vande Heydenen, ende niet over-een komt met de leere vande primitive Kercke, begaet hy niet alleenlijck misflagh op misflagh, maer oock leughen op leughen, oft bedrogh op bedrogh: want oft hy stelt soodanige Schrijvers voor, als wescende de onse, die wy nochtans noyt voor sulcks en hebben erkent, oft hy schrijft-se toe het ghene sy niet en segghen; onder andere is merckelijck 'ighene hy seght pag. 203. te weten dat *Petrus Cnaphaus* een ketter, in de Kercke inghevoert heeft de

de aenroepinghe vande H. Maghet, om dat Nicephorus lib. 15. Hist. cap. 28. seght, dat desen ketter ghevonden heeft, dat in jeder ghebedt de Moeder Godts soude ghe-noemt worden. Wie en siet hier niet dat het bedrogh is? want wie en siet niet, dat het wat anders iste segghen, dat hy eerst ghevonden heeft de aenroepinghe van Maria, ende wat anders, dat hy in jeder ghebedt haer wilde aengheroepen hebben? het eerste en kost Nicephorus niet segghen met de waerheydt, want 1. wy hebben boven ghesien, dat den H. Athanasius meer als hondert jaren te voren de H. Maghet heeft aengheroepen, van welke ghe woonte oock, vele jaren voor Petrus Cnaphaus ghepleeght, spreeckt den H. Gregor. Nazianz. Orat. in Cyprian. ende andere. Jae Nicephorus selve, maect ghewach voor de tijden van desen Cnaphaus van den dienst, die men aen de H. Maghet hadde bewesen. Hoe kan hy dan met de waerheydt segghen, dat Petrus de eerste gheweest is, die de aenroepinghe van Maria heeft in de Kercke ghevoert? Hy seght dan het tweede, te weten, dat hy in jeder ghebedt, dit wilde ghedaen hebben, in 't welck hem de Roomsche Kercke niet nae en volght, want sy spreeckt menighe ghebeden, in de welke sy van de H. Maghet niet en vermaent.

Bemerckt 2. dat Peenius de aenteeckeninghen van sijnen Bybel die ick tot mijn voordeel hebbe ghenomen, oft doorgaens overslaet, oft wel de selve teghenstrijdt; in 't eerste thoont hy dat hy verleggen is, in het tweede; mach de Ghereformeerde Ghemeynte sien, wat sy van de aenteeckeninghen van haren Bybel moet houden.

Bemerckt 3. Dat hy doorgaens ontallijcke dingen dinghen opneemt, die hy niet en bewijst, willende dat-

dat-men hem gheloove op sijn woordt; dit sult ghy kunnen bevinden op alle die plaetsen, daer ick segghe: *Ick ontken'et, oft ick loochen'et, oft waer staet dat gheschreven?* want jedt enckelijck te segghen sonder bewijfen, wat is dat anders als sijn segghen willen aenghenomen hebben voor Euangelie? ick en gheloove niet, dat de Ghereformeerde Ghemeynte soo blindt is, dat sy het enckel segghen van *Peenius*, oft van eenigh Predikant, voor soodanigh sal aennemen: Vervolghens indien *Peenius* gheene bewijfen voort en brengt teghen die plaetsen, daer ick jets ontkenne, oft loochene, soo moet de Ghereformeerde Ghemeynte noodtsakelijck vonnissen, dat *Peenius* in menighe stucken verlegghen is, ende oversulcks op wat eenen lossen, ende onvasten gront, sijn boeck is ghebouwt.

Bemerckt 4. Dat het meeste deel van sijne Schriftuer-plaetsen, met de welcke hy pooght de aenroepinghe der Heylighen om verre te stooten, van niet anders en spreken, dan van afgoderije der Heydenen, oft der Joden: hier mede meynt hy te bewijfen, dat de aenroepinghe der Heylighen afgoderije is. Doch dit al-te-mael en kan niet bestaen, 'ten zy dat hy te voren bewijse ('twelck hy niet en doet) dat wy de Heylighen houden voor Goden, ende haer de selve eere toedraghen, die Godt alleen toekomt: Want hy seght alleen dat alle religieuse eere, eene eere is, die Godt alleen toekomt, maer hy en heeft dat noyt uyt Schrifture kunnen bethoonen; oft indien hy meynt dit te kunnen doen, dat hy ons dan soodanighe Schriftuer-plaetsen voortbrenghe, daer gheseydt wordt, daer en is gheene andere religieuse eere, als die godlijck is; en dan sal hy hier uyt moghen

moghen besluyten, dat de aenroepinghe der Heylighen godlijck is; voorders, dat sy afgoderije is, en dan sal het eerst tijdt wesen die Schriftuer-plaetsen te ghebruycken, daer men spreekt van den dienst der afgoden: Andersins, sonder die voorgaende fundamenten gheleght te hebben, en komen alle die voorseyde Schriftuer-plaetsen hier niet een hayr te propooste.

Bemerckt 5. Dat hy op menighe plaetsen begaet *petitio principij*, dat is te segghen, dat hy de questie self neemt voor sijn reden. Even ghelijck jemandt disputerende, of *Christi* Lichaem wesentlijck is in het Nachmael, niet anders en seyde tot een bewijs, als; het Lichaem *Christi* is in het Nachmael. Wie en siet niet de ongherijmtheydt, ende onvastigheydt van soo eene wijze van redenen? dese sult ghy dickwils kunnen vinden van my aenghewesen in dit *teghenwoordigh Tractaet*.

Bemerckt 6. Dat hy op vele plaetsen seght, dat de Catholijcken de Heylighen MOETEN aenroepen; niet teghenstaende dat hy op verscheyden plaetsen van mijn *Victorie van Roomen*, heeft kunnen lesen, dat de aenroepinghe der Heylighen, by ons gheen gebodt en is. Is dat niet de Ghemeynte blint hocken, ende bedrieghen?

Bemerckt 7. Dat hy noyt en antwoordt op mijne redenen, met de welcke ick be wijze uyt verscheyden weerdigheyt vande persoonē, diemen aenroept, oft eert, de verscheydentheydt van de eere; en dat hy niet anders en seght, als dat de Ghereformeerde gheen andre eere en kennen, als *burgherlijcke*, ende *godlijcke*: is dit ghenoegh? moest hy mijne redenen niet wederlegghen, en thoonen, dat men oock aen
 1 die

die perſoonen, die niet burgherlijcks hebben, noch in haer Weſen, noch in hare gaven, met burgherlijke eere kan achtervolghen, ende hoe dat dit gheſchieden kan? 't welck indien hy niet en doet, ſoo moet de Ghereformeerde Ghemeynte hare ooghen hier openen, ende ſien dat het gantſchelijck los is, gheene andere ſoorte van eere t'erkennen, als burgherlijke, ende goddelijcke.

Bemerckt 8. Dat hy noyt een Schrifture alleen heeft konnen bybrenghen, daer den *H. Gheest*, ghe-noemt wordt, *ſeven Gheesten*.

Bemerckt 9. Dat hy onder onſe *Autheuren* voorgheſtelt heeft *Poëten*, en *Lof-reden-dichters*, willende hare ſpreuken doen paſſeren voor *leer-ſtucken*, ende als aengenomen vande heele *Roomſche Kercke*, namelijk in hare ghebeden, die ſy doet in de *Miſſe*, ende andere beſondere dienſten.

Bemerckt 10. Dat hy vele ſpreuken van de *Oudvaders* by-ghebracht heeft, de welke op die plaetſen, die hy citeert, niet te vinden zijn; andere citeert hy ſonder boeck, en Capittel; het meeſte deel heeft hy verkort, oft bedrieghelijck voorgheſtelt.

Bemerckt 11. Dat hy mijne *ſlot-redenen* hier en daer ſoo verkeert, dat hy my contrarie doet ſpreken aen 'tghene ick met'er daet hebbe gheſeydt in mijn *Victorie van Roomen*.

Bemerckt 12. Alle ſijne leughens, en bedriegerijen. *Pag. 131.* ſeght hy dat die van het *Pauſdom* ſegghen, dat aen de verſtarven *Heylighen godlijcke eere* toekomt. Dat en heeft noyt jemandt van't *Pauſdom* gheleert, jae ſelfs niet ghedacht.

Pag. 149. ſeght hy, dat de *Enghelen* in't *Pauſdom* ghe-eert worden met godlijcke eere. 'Tis onwaerachtigh.

Pag. 150. seght hy, dat Ribera, Balaam heeft gheseydt godloos te zijn, om dat hy eene uytwendighe eerbiedigheyt heeft bewesen aen den Enghel, die hem verscheen. Daer en is hier van gheene apparentie by Ribera: oft indien hy dit uyt sijn telven gheseydt heeft, soo heeft hy even sterck gheloghen, want dat en is noch in Schriftuer, noch in eenigh rechtinnigh Schrijver te vinden.

Pag. 187. seght hy, dat Becanus bekent, dat het onseker is, oft S. Chrystoffel inder daet gheweest zy? ende Becanus leert heel contrarie.

Pag. 190. Houdt hy Georgius een Bisschop van Capadocien, voor den selven persoon met onsen H. Joris: daer-en-tusschen sy zijn verscheyden in alle omstandigheden.

Pag. 205. seght hy dat Paulus seght Rom. 10. 14. dat die aenroepinghe alleen wettelijck, ende saligh-makende is, de welke tot Godt ghericht word. daer nochtans Paulus dat woordeken ALLEEN niet en heeft.

Pag. 216. seght hy, dat in den vyver vanden Paus Gregorius niet min dan 6000. hoofden van ghedooode kinderen ghevonden zijn. Dat is onbeschaemdelijck gheloghen.

Pag. 221. Lieght hy tot dry-mael toe, in het voorstellen van eenen sekeren lof sangh.

Pag. 222. seght hy, dat de Minder-broeders meynen ter hellen te varen, indien sy slapen sonder een kleyn kapken op hare borst. Dat is valsch.

Pag. 223. Lieght hy, als hy seght, Dat den H. Dominicus een vreedt tyrant is gheweest.

Pag. 240. Stelt hy voor twee van onse Doctoren, namelijk Estius, ende Ludovicus Soto Major, als oft sy leerden, dat Paulus seght, dat-men Godt moet aenroepen met uytfluyten van andere. Doch de eyghen

ghen woorden van dese leeraeren, hebben contrarie.

Pag. 261. Seght hy, dat die van *Russenlandt* een paspoort-brief neffens de overledene legghen in't graf, op dat sy hier door moghen eenen inganck hebben tot den hemel, *dit*, seght hy, *gheschiedt uyt besonder privilegie van den Paus*. Dit leste is gheloghen.

Pag. 275. Seght hy dat het de opinie is, *namelyck* der *Jesuyten*, dat *Elias* noch niet ghestorven is. Daerentusschen 'tis de opinie van alle Catholijckeschrijvers, jae van de voor-naemste Out-vaders.

Pag. 279. Seght hy, dat ick eene beduydinghe hebbe aenghe wreven aen de woorden van *Esaias cap. 63*. Daerentusschen 'ten is mijne beduydinghe niet, maer die van den *Chaldeeuw'schen* text.

Pag. 282. Seght hy, dat *Calvijn* noyt vande levenden, veel min vande *ajghestorven* Heylighen, *schandelyck*, *onverlyck*, of *onbetaemlyck* ghesproken heeft. Daerentusschen daer sijn menighe exempelen in de schriften van *Calvijn* te vinden, die contrarie uytwijlen.

Pag. 292. Seght hy, dat het strijt teghen de leere des *Pausdoms* reghel recht tot *Godt* te gaen. Dat dit opentlijck gheloghen is, kan-men sien uyt de schriften van alle onse auheuren.

Pag. 298. Seght hy, dat men uyt onse *publijcke* schriften, ende *daghelijck* siche *practijcke* kan sien, dat men door de eere die wy den *Heylighen* toedraghen, te kort doet aen de eere *Godts*. Dat is gheloghen, want onse *practijcke* in de *publijcke* ghebeden, wijst heel contrarie uyt.

Pag. 11. Liegh hy, wanneer hy seght, dat wy de *Heylighen* stellen tot *Middelaers* der *verlossinghe*.

Ibid. Liegh hy, segghende dat wy in onse ghebeden dit *Altoos* samen voeghen: *Door ghebeden ende verdiensten*.

Ibid.

Ibid. Lieght hy, segghende, dat wy de Heylighen stellen boven Christum.

Pag. 12. lieght hy dry leughens met eenen slag, wanneer hy seght, dat die van het Pausdom leeren, dat de Heylighen, al-Wetende, almachtigh, ende al-omteghenwoordigh zijn.

Ibid. Lieght hy dat Antoninus seght dat de H. Magbet op den throon Gods selve, is verheven.

Pag. 26. Seght hy met sijnen Calvijn, dat in alle onse Litanien, Hymnen, en Prosen Christus niet eens ghemeldt wordt. Dat dit leughen is, kan een-jeder sien, die maer lesen kan.

Pag. 56. Schrijft hy Origenes valschelijck toe, als oft hy seyde, dat alle aenroepinghe een, en de selfde sake is met de aenbiddinghe. Daer nochtans Origenes niet anders en seght, als dat de aenroepinghe des naems Christi in het besonder het selfde is met de aenbiddinghe.

Pag. 57. Verdraeyt hy de slot-reden van Arnobius, Eusebius, Tertullianus, &c.

Pag. 58. Lieght hy, dat het de oude Christenen niet en is in den singhekomen van eenighe creature te vereeren. Want hy wordt van contrarie, door menighvuldige exempelen der ouden overtuyght; de welke hy noyt elck in't besonder en sal konnen wederlegghen.

Ibid. Seght hy, dat de aenroepinghe der Heyligen een subtylheydt is eerst in dese laetste tijden bedacht. Hy wordt van contrarie overtuyght door exempelen van over derthien, en vierthien hondert jaren.

Pag. 60. seght hy, dat de Oude-vaders de Godtheydt des soons besluyten uyt den religieusen dienst (in't ghemeyn) Daer ty de selve besluyten alleen uyt de ware aenbiddinghe, die den hemelschen Vader toekomt.

Pag. 82. Stelt hy de woorden van Origenes bedrieghlyck, of valschehlyck voor, als of hy seyde, dat sy haere ghebeden offerden alleen door Christum: Daer Origenes seght *Soli Deo*, dat is, aen Godt alleen.

Pag. 140. Belieght hy Irenaus aengaende de aenroepinghe der Heylighen.

Pag. 142. Belieght hy Theodoretus, raeckende de selve materie.

Pag. 145. Seght hy, dat de Papiſten het selfdeleeren met die ketters de welke van den Apostel worden veroordeelt in den dienst der Enghelen: Hy wort uyt den text selve, ende alle de Vaders, die van dese materie handelen, overtuyght van contrarie.

Nu laete ick staen, soo menighe Out-vaders, ende Catholijcke Schrijvers, welckers woorden hy verdraeyt, ofte verkort heeft: Ick late staen too vele spreuken van hem byghebracht, die by haer niette vinden en sijn. Ten lesten, ick late staen, soo vele citatien sonder boeck, ende Capittel &c.

Hier kont ghy-lieden nu voor de ooghen sien, Beminde vrienden, met wat fundament, Peenius, ende de ghene, die sijn Boeck, ende het opschrift des selfs, ghe-*approveert*, dat is, voor goet ghekeurt hebben, uytgheroepen hebben *Triumph over mijne Victorie van Roomen*, raeckende het eeren, ende aenroepen der Heylighen. De verlegghentheydt, ende onmacht van Peenius, kont ghy voren sien in den *Hollandschen Icarus*, daer ick aenteekene verre over de 80. van mijne bewijfen, die hy onbe-antwoordt ghelaten heeft, ende my schuldigh ghebleven is, daer hy nochtans my desen Reghel ghestelt hadde, dat de ghene, die op alles niet punctuelijck en antwoordt, niet en magh gheseyt worden te *wederlegghen*, veel min dan Ten

Ten anderen kont ghy in't leste van dit *Tractaet* achterhaelen de onghetrouwicheydt *Peenij*, daer ick aenteeckene verre over de veertigh soo klare leugenen, als heymelijcke bedriegherijen, die hy sijn geheel boeck deur, heeft begaen. Wat sult ghy nu maecken met soo eenen boeck, die het opschrift draeght van *Triumph der Waerheyt*, daer hy beter den titel sou voeren, van een kort begrip der *valscheden*, ofte *Nederlaghe der Ghereformeerde*, rakende het eeren, ende aenroepen der *Heylighen*, niet alleen om die wil dat *Peenius* op menighe plaetsen onse leere bevestight heert, maer oock, om dat niet een van sijne schriftuerplaetsen, ende bewijzen, ofte te propooste en dient, ofte de minste kracht heeft, om het eeren, ende aenroepen der *Heylighen*, ick en segghe niet om verre te stooten, maer oock selfs niet, om die te verhinderen. Magh ick dan hier niet uytroepen met recht, ende segghen: *Vrienden waer toe zijt ghy lieden ghekomen?* uwe Voor-ouders hebben tot *Predikanten*, ende *Leeraers* ghehad, treffelijcke, ende *Heylighe Bischen*, *Priesters*, ende *Religieuze* personen, als sijn ghe weest den *H. Willebrordus*, *Engelbertus*, *Amandus* ende andere &c. die de waerheyt verkondighden met ongheweynstheyt, ende oprechtigheyt, die de *Heylighen* selve eerden, ende aenriepen, en *Kerken* oprechteden daer de *Heylighen* besonderlijck wierden gheviert, ghelijck menighe oude overblijfselen noch kunnen ghetuyghen: Siet nu eens het verschil dat'er is tusschen, die oude voorgaende *Leeraers*, ende uwe hedendaeghsche.

Uwe Voor-ouders waren kinderen vande *Roomsche Kercke*, ende wierden ghevoedt op die vruchtbare weyden van de koye des Heeren; ende nu, cy-

laes! wordt ghy-lieden, als verdoolde schaepen gheleyt op Heyen, en on wegghen, daer ghy opgevolt wordt, met een valsck gheklanck van ydele woorden, ende drooghe verlegghen Schriftuer-plaetsen: *Hoe is het beste gout soo verandert?* hoe heeft dien blinkenden glans van de oude Religie, soo haeren luyster verloren, dat sy moet beweyt worden met valscheden, ende bedriegherijen? Doet nu, ten langhen lesten uwe ooghen eens open, ende siet waer toe dat ghy-lieden gekomen sijt, ende keert wederom tot den schoot van uwe waerachtighe Moeder, daerghy zijt uytghevallen, ende zijt seker dat ghy Godt sult hebben tot uwen Vader: dat bidde ick hem uyter herten, ende wensche ul. dat volle licht, 'twelck voor uwe tijden, de gheheele wereldt deur heeft gheschenen, ende uwe Voor-ouders verlicht, op dat ghy-lieden samen met haer mooght hier-na maels ghenieten het eeuwigh licht van de hemelsche Heerlijckhey. Amen.

FACULTAS PROVINCIALIS.

Ego infrascriptus Praepositus Provincialis Provinciae Flandro-Belgicae Societatis IESU ex potestate mihi facta ab Admodum Reverendo Patre Ioanne Paulo Oliva Vicario Generali eiusdem Societatis, eam facio D. Michaeli Cnobbaert Typographo Antverpiensi, ut imprimat lingua flandrica Tractatum controversum quo P. Cornelius Hazart Societatis Sacerdos respondet Antonio Hulso, & Danieli Peenjo. Quem Tractatum prius examinarunt atque approbarunt Theologi nostri. In quorum fidem hasce manus propria subscripsi easque solito officij mei Sigillo munita dedi. Tongris 30. May 1664.

FRANCISCVS DE CLEIN,

APPROBATIO.

Audentiorem temeritatem, & temerariam presumptionem, Danielis Peenij, plumeis id est levibus & debilibus argumentis atque cereis id est ad solem veritatis liquandis alis supra Magistros suos volare, id est ultra ipsos sapere nitentis, accuratè exprimit Liber hic, R. P. Cornelij Hazart Soc. IESU, cui titulus, *Icarus Batavicus*, quem proinde Typis dignum censeo. Datum 21. Junij 1664.

Ioannes de Capua Can. Antv.
Lib. Censor.